

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש
פרשת מטות-מסעי

864 הגיליון השבועי לכל יהודי

כ"ה בתמוז התשס"ג
(25.7.03)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

שייבנה בית-המקדש

כשייבנה בית-המקדש, אפילו אומות-העולם יתייצבו לשמור עליו ויראו בו את הדבר היקר ביותר. וכך אומר הנביא: "כי ביתי בית-תפילה ייקרא לכל העמים"

שייבנה בית-המקדש במהרה בימינו" איננו רק תפילה יום-יומית ושיר נפוץ, אלא תמצית המשאלות של העם היהודי לדורותיו. כל הצרות והייסורים שעוברים על עמנו הם תולדה של חורבן בית-המקדש, והכמיהה לבניינו מתמצתת את הציפייה לבניינה המחודש של האומה היהודית ושיבתה למקומה הראוי לה, ועמה השכינה החוזרת לשכון בישראל.

מבט חטוף בלוח-השנה היהודי ובסידור התפילה מבהיר מיד את מרכזיותו של בית-המקדש בהווה היהודית. שלושה שבועות בשנה, ימי 'בין-המצרים', אנו אבלים על חורבנו. בסיום תפילות העמידה אנו מוסיפים ומבקשים: "שייבנה בית-המקדש במהרה בימינו". גם ליל-הסדר מסתיים בקריאה "לשנה הבאה בירושלים", והכוונה היא, שבשנה הבאה נעשה את הפסח בבית-המקדש בירושלים.

להיות יהודים שלמים

חשיבותו של בית-המקדש נובעת בראש ובראשונה מהמצוות הרבות הקשורות בו. בהעדר בית-המקדש, חיי התורה והמצוות שלנו חלקיים מאוד וחסרים. מקובל לדבר על תר"ג מצוות, אבל בימינו אפשר לקיים רק כשליש משש-מאות ושלוש-עשרה המצוות. מרבית המצוות האחרות יכולות להתקיים רק סביב בית-המקדש.

השאיפה לבניין המקדש נובעת אפוא, קודם-כול, מן הרצון להיות יהודים שלמים. היהדות איננה רק תפילין ושבט, אלא גם קרבן-התמיד וקטורת-הסמים, לחם הפנים ומנורת המאור. על כל אלה אנחנו יכולים עכשיו רק ללמוד ולחלום. ומכיוון שהתורה היא תורת-חיים, תורה שצריכה להיות מיושמת בתוך המציאות, אנחנו מחכים ומצפים להתממשותה המלאה, בבניין המקדש.

בית-המקדש איננו רק מקום לעבודת הבורא. זה גם המקום שבו שוכן הבורא ומתגלה לעמו. אחת ממצוות התורה היא העלייה לרגל —

"ליראות את פני ה' אלוקיך שלוש פעמים בשנה". אומרים חז"ל: "כשם שבא ליראות, כך בא לראות". כלומר, כשם שיהודי בא למקדש כדי להראות את עצמו לפני האלוקים, כך בא לראות "את פני ה' אלוקיך" — לראות את פני השכינה.

המשנה מתארת את עשרת הניסים שהיו מתחוללים בתדירות בבית-המקדש. כל עולה לרגל היה רואה את חוקי הטבע משתנים. הוא לא היה נזקק לאמונה — הדברים היו גלויים לעיניו. הכול היו רואים את השכינה האלוקית שורה בבית-המקדש, ביטוי להשראת השכינה בעם-ישראל, וממנו הייתה האורה יוצאת לכל העולם כולו. אנו מצפים ומייחלים לבניין בית-המקדש, משום שאז "ותחזינה עינינו" בשובו של הקב"ה לציון.

הכנת הקרקע

בית-המקדש השלישי עתיד להיות בדרגה עליונה לאין-שיעור. אפילו אומות-העולם יתייצבו לשמור עליו ויראו בו את הדבר היקר ביותר. וכך אומר הנביא: "כי ביתי בית-תפילה ייקרא לכל העמים". אמרו חז"ל, שלו היו הגויים יודעים איזו ברכה ושפע הם מקבלים מבית-המקדש, היו מקיפים אותו בשרשרת אנושית חיה כדי להגן עליו.

בימי הבית הראשון והשני לא ידעו זאת הגויים. כשייבנה בית-המקדש השלישי, יחושו זאת גם אומות-העולם, ולכן בית-המקדש יהיה מרכז הקדושה והאמונה של האנושות כולה.

בספרות התורנית יש דיונים רבים על הדרך שבה ייבנה בית-המקדש השלישי. נראה שיהיה כאן שילוב של מעשי ידי אדם עם מעשי ידי שמים. אין לדעת אם יזדקק המשיח לנו ולתכנונתו לצורך בניין המקדש, אבל אין ספק שעלינו להכין את הקרקע הרוחנית, לפתח את תודעת המקדש וללמוד את ענייניו והלכותיו, הכנה לבניינו במהרה בימינו.

יש חדש

סיומים ברזי

ב'תשעת הימים' ייערכו אי"ה סיומי מסכת ברשתות הרדיו, כדי לזכות את הרבים. הרבי מליובאוויטש קרא לערוך סיומים אלה, כמנהג החסידי הידוע (נוסף על המשך לימוד ענייני בית-המקדש והוספה בצדקה), כדי להוסיף שמחה של מצווה המותרת בימים אלה.

תקליטור המקדש

הופיע תקליטור המהדורה החדשה של בית-המקדש השני, מאת הרב דב לבנוני (נוסף על תקליטור ה'מקדש בירושלים', שהוא תקליטור עיוני עם מראי-מקומות וכו'). התקליטור מציג את יסודות בית-המקדש השני על-פי ההלכה, באזורים מרהיבים ובהסברים מפורטים. מבצע הפצה מיוחד, טל' 5811227-02. ההוצאה לאור של הספר: 02-6524273.

אם אשכחך ירושלים

נועם הפקות מגיש את אם אשכחך ירושלים — תקליטור של שירה ווקאלית (בלי כלי-נגינה), המתאים לימים אלה, ובו עשרה שירי ירושלים, קינת הגלות וציפייה לגאולה. כמו-כן אפשר להשיג את שני התקליטורים של התנועות חסידית, אף הם בשירה ווקאלית בלבד. טל' 704120-7001.

הודעה והבהרה

לתשומת-לב: המודעות הפרסומיות שבעמוד האחורי הן מודעות בתשלום, ובדרך-כלל אינן קשורות לחב"ד ולמוסדותיה (כמו המודעה בגיליון זה על קופות-הצדקה, מטעם כולל שומרי החומות, מוסד ותיק וידוע בירושלים, אלא שאינו קשור כלל לחב"ד).

זמני השבוע

ירושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניר-יוק
כניסת השבת 7:06 7:21 7:14 7:22 7:15 8:01
צאת השבת 8:21 8:24 8:25 8:22 8:17 9:06

המולד: אור ליום שלישי 2:59 3-ר חלקים
ראש-חודש: ביום הרביעי
פרקי-אבות: פרק ב
פקס': 03-9606169
אינטרנט: www.chabad.org.il
דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
נא לשמור על קדושת הגיליון

המטרה – ביטול הנדרים

מחולין לקודש

לכן נאמרה להם פרשת הנדרים דווקא כשעמדו להיכנס לארץ-ישראל. עיקרה של פרשת הנדרים אינה הנדרים עצמם, אלא הפרת הנדרים. התורה מלמדת אותנו כיצד להתעלות לדרגה רוחנית גבוהה, שבה אין צורך בנדרים, עד שהם מתבטלים לגמרי. זה גם עניינה של הכניסה לארץ-ישראל – להתעלות לדרגה רוחנית גבוהה, שבה גשמיית העולם אינה מפריעה לעבודת ה', ולא עוד אלא שהיא מסייעת לה.

בהקדמה לעניין זה אומרת התורה: "לא יחל דברו", כלומר, "לא יעשה דבריו חולין". כאן למדנו שדרך העבודה בתוך העולם הזה היא לפעול שגם הדברים הגשמיים לא יהיו 'חולין', אלא יתקדשו ויתעלו. יש כאן לא רק ציווי והוראה, אלא גם נתינת כוח, שכל יהודי, גם מי שדרגתו הרוחנית נמוכה, יוכל לקדש את חייו הגשמיים ולעשות לקב"ה "דירה בתחתונים".

(לקוטי שיחות כרך יג, עמ' 107)

עליו אמרו "נדרים סייג לפרישות", ועליו לפרוש קצת מגשמיית העולם הזה.

מכאן עולה שהנדרים עצמם אינם התכלית, אלא גדר-הגנה למי שנמצאים בדרגה נחותה. התכלית היא אפוא להתעלות לדרגה גבוהה, שבה יוכלו לבטל את הנדר, עד שיגיעו לדרגה שלא יזדקקו כלל לנדרים, כי יהיו דבקים בה', ולא ייגררו אחר תאוות גשמיות, וממילא יתעסקו בגשמיית העולם הזה לשם שמים.

הכנה לכניסה לארץ

לכן נאמרה פרשה זו, על נדרים והפרתם, ערב הכניסה לארץ. במדבר לא עסקו בני-ישראל בגשמיית העולם הזה. לחם קיבלו מהשמים; מים – מבארה של מרים; בגדים – גדלו עמם וכובסו על-ידי העננים. הם היו שרויים באוהלה של תורה ובהתעלות רוחנית.

אולם עם הכניסה לארץ-ישראל היה עליהם לעסוק בחיי העולם הזה, מתוך ידיעה שדווקא קידוש החיים הארציים הוא תכלית כוונתו של הקב"ה בבריאת העולם – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

בני-ישראל עומדים ערב הכניסה לארץ-ישראל, ואז מוסר משה לראשי המטות את פרשת הנדרים ודרכי הפרתם. מה הקשר בין הכניסה לארץ לבין הפרת הנדרים, ולמה דווקא קודם הכניסה לארץ יש צורך לצוות את בני-ישראל על ענין הנדרים?

בעניין הנדרים מצאנו מאמרי חז"ל סותרים. מצד אחד, נדרים עניינם שלילי: "לא דיך מה שאסרה לך התורה, אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים?". ומצד שני אמרו רז"ל: "נדרים – סייג לפרישות"; כלומר, הם מסייעים לאדם להתקדש ולפרוש מתאוות העולם הזה.

התכלית להתעלות

ההסבר לכך הוא, שכאשר מדובר ביהודי המתנהג בדרך טובה וישרה, עליו אמרו "דיך מה שאסרה לך התורה", ואף אסור לו לנדור, מכיוון שהנדרים מונעים אותו מלזכך את הדברים הגשמיים; לעומת זאת, מי שהתנהגותו אינה כראוי ויש חשש שהדברים הגשמיים ידדרו אותו למעשים אסורים –

מן המעייין

נושא השבוע: ארץ-ישראל

שבת לקבל את פניו, באמרו: צריכים לכבדו משום כבודה של ארץ-ישראל.

אמרת השבוע

עצה בפקודה

אל הרב זלמן סורוצקין, רבה של לוצק, נכנס אחד מתושבי העיר וביקש את עצתו בעניין מסויים. חייו הרב את דעתו, אולם האיש התקשה לקבל זאת. לבסוף אמר לו הרב: "אני מצווה עליך לעשות בדיוק כפי שאמרתי לך".

תמה האיש: "וכי יש מקום לצוות על דבר שאינו אלא עצה טובה?".

חיין הרב ואמר: "מצאנו בתורה שהקב"ה יעץ לבנות צלפחד להינשא לבני שבטן, כדי שנחלתן תישאר בידי השבט. אין זו אלא עצה טובה, ואף-על-פי-כן נאמר 'זה הדבר אשר ציווה ה'". מכאן למדנו, שלפעמים מוכרחים לעוץ עצה ליהודי בלשון ציווי ופקודה..."

זהירות משונאת-חינם

בארץ-הקודש צריכים להיזהר ביותר משונאת-חינם, כי הבית השני נחרב בגלל שנאת-חינם ועדיין נשאר רושם מזה; זה מקום שיש לו נטייה לכך.

(אדמו"ר הזקן)

שומרת ומגינה

ארץ-ישראל היא בבחינת שבת. כשם שהשבת שומרת על ישראל, כך ארץ-ישראל שומרת ומגינה על עם-ישראל.

(רבי אהרן מקרלין)

המצווה הראשונה של יהודי

גדולה מצוות ישיבת ארץ-ישראל, שכן היא המצווה הראשונה שנצטווה עליה איש יהודי מעולם, שנאמר "ויאמר ה' אל אברם לך-לך... אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב,א).

(רבי יחיאל-מיכל מאוסטרובצה)

כבודה של הארץ

פעם אחת הגיע לעיירה ליובאוויטש חסיד מירושלים. יצא אדמו"ר ה'צמח-צדק' בבגדי

זכות השעבוד

"ונתנו ללוויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת" (במדבר לה,ב). הלוויים לא קיבלו חלק בארץ-ישראל, ככל שאר השבטים, לפי שהיו פטורים מן השעבוד במצרים, ומי שלא סבל מן השעבוד אינו זוכה לנחלה בארץ-ישראל.

(רבי משה חגיז)

לארץ-ישראל אין 'בורחים'

יהודי בא אל רבי יחזקאל משינובה ואמר לו: רבי, ברכני, פשטתי את הרגל ואני נאלץ לברוח לארץ-ישראל. קם רבי יחזקאל מכיסאו וצעק בקול גדול: מה?! פשטת את הרגל ואתה רוצה לברוח לארץ-ישראל?! לאמריקה בורחים, לארץ-ישראל עולים.

יזה מתאימה

הנוסע לארץ-ישראל צריך להצטייד ב'יזה' גם אצל המלך שארץ-ישראל נקראת פלטרין שלו. את ה'יזה' מקבלים על-ידי הוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור.

(הרבי מליובאוויטש)

למנוע את החורבן

הימים היו ימי 'בין המצרים'. שמש ליהטת קפחה על ראשי הבריות. אך הצדיק רבי נחום מצ'רנוביל לא שת ליבו לחוס הכבד. מבוקר ועד ערב כיתת רגליו, מקבץ פרוטה לפרוטה ורובל לרובל, למען המטרה הנעלה – מצוות פדיון-שבויים.

בעבור מי מסר הצדיק את נפשו וכיתת את רגליו? – למען יהודי מאחת העיירות הסמוכות, איש למוד-סבל וידוע-מכאוב. האיש נתפס לטיפה המרה ונעשה שיכור כרוני. את כספר-שלו וכן כספים שלוהו מאחרים הוציא על קנייה בלתי-פרוסקת של י"ש, ובו הטביע את צרותיו.

כשרבו בעלי-החוב והנושים לא חדלו מלהשיק, עשה היהודי מעשה נמהר – לווה מן הפריץ סכום כסף גדול בריבית נשכנית. כאשר הגיע מועד פירעון ההלוואה לפריץ וליהודי לא הייתה פרוטה לפרוטה, תפסוהו צמד בריונים, אסרוהו באזיקים והשליכוהו לבור שבקצה אחוזת הפריץ.

כשנודע על כך לצדיק רבי נחום – שמסר עצמו למען הזולת וחלק ניכר מחייו הקדיש למצוות פדיון-שבויים – נחלץ מיד לעזרת היהודי המסכן ויצא לגייס את הכסף.

שעות רבות משוטט רבי נחום מבית לבית ועדיין הסכום שבידו אינו מתקרב אפילו למחצית הכסף הדרוש. בתוך כך הגיע לביתו המפואר של יהודי עשיר. יהודי זה כשם שהונו רב כך עזות-פניו רבה הייתה. העניים וגבאי-הצדקה העדיפו לפסוח על ביתו. מוטב שלא לבוא בשעריו – היו אומרים – שכן מנת החרפה והלעג שיטח אותו קמצן אינה שווה את הפרוטות העלובות שיוציא לבסוף מידו הקמוצה.

אולם רבי נחום, בראותו כי עדיין חסר לו רובו של הכסף, החליט בכל-זאת להתנדף על דלת ביתו של עשיר קמצן זה. שטח רבי נחום לפני העשיר את צרת היהודי האומלל, המושלך זה כמה ימים בבור הצלא, וביקש שיתרום תרומה נדיבה למצווה הנעלה.

הקשיב העשיר לדברי הצדיק, שיצאו מן הלב, ועם זאת התקשו להבקיע את חומות האטימות שעטפו את ליבו כשריון. ככלות הצדיק לדבר פנה אליו העשיר בדברי תוכחה: "במחילת כבודו – לו בא אליי דובר מתן נדבה ליהודי הגון ובר-אוריין שנקלע לקשיים,

מהו המקדש?

באחת משיחותיו אמר כ"ק אדמו"ר הרי"צ (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 297): "כשאמר הקב"ה לבני-ישראל 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', נבנה אצל כל יהודי שהיה שם – וכן אצל כל יהודי שעתידי להיוולד עד ביאת המשיח – 'בית-מקדש' קטן, בלב. כאשר יהודי היה נכנס לבית-המקדש, היה משתקף ומתגלה אותו בית קדוש וגדול בתוך בית-המקדש הקטן שלו.

רבנו הזקן מבאר (תורה אור בראשית מג,ג) את ההבדל בין המשכן ובין בית-המקדש: המשכן עשוי מדומם, צומח וחי – המכסה היה מיריעות ומעורות אילים ותחשים (חי), הקירות מארזים (צומח), והקרקע – מעפר (דומם). לעומתו, בית-המקדש נבנה מאבנים ומעפר, היינו מן הדומם בלבד. שכן המשכן היה דירת-עראי, ולכן היה בנוי כפי סדר ההשתלשלות בזמן הזה – דומם, מעליו צומח, ומעליו חי; ואילו בית-המקדש היה דירת-קבע, היינו שהוא מעין העולם הבא, שאז יתעלה הדומם למעלה ממדרגת הצומח והחי.

ראייה ממש

כ"ק אדמו"ר הרשב"ב מבאר (ספר המאמרים תרמ"ג עמ' קג), שבבית-המקדש התחברו שני הפכים בבית-אחת, מקום ולמעלה מן המקום, כמאמר רז"ל (יומא כא,א) "מקום הארון אינו מן המידה" (שכן קודש-הקודשים היה עשירי אמה על עשירי אמה, והארון היה אמתיים וחצי אורכו ואמה וחצי רוחבו, ועמד באמצע קודש-הקודשים, ובכל-זאת, מכל צד שמדודו, היו עשר אמות בינו ובין הכותל). נס מופלא זה אירע דווקא בבית-המקדש, מפני שהאיר בו מעין הגילוי דלעתידי, שאז יהיה המקום למעלה מגדר מקום, שכן הגשמיות תיראה כפי שהוא באמת, שכל מציאותו נובעת מן האור האלוקי שבו.

עוד הוא אומר (המשך תער"ב כרך ב, עמ' תתקלה), כי בבית-המקדש הייתה הכרה והרגשה באלוקות בבחינת ראייה ממש – "כדרך שבא ליראות כך בא לראות" (חגיגה ב,א). בשל כך היה המקדש כעולם אחד ממש. מי שונסג לתוכו תפס והרגיש אלוקות 'בדרך פשיטות', לא 'בדרך התחדשות', ולא היה בו הרגש עצמו כלל.

הרבי מליובאוויטש מבאר (קונטרס שבת נחמו תש"ג), כי על מקום המקדש נאמר (בראשית כח,ז) "מה נורא המקום הזה", ותרגם אונקלוס: "לית דין אתר הדיוט". פירוש הדברים: העולם נקרא 'אתר הדיוט', משום שנבדל בעשרה מאמרות, שנקראים 'מילין דהדיוטא'; אך מקום המקדש אינו 'אתר הדיוט', שכן בכל עשרת המאמרות נאמר "ויאמר אלקים", ואילו במקום המקדש היה גילוי שם הוי', ככתוב – "אכן יש הוי' במקום הזה" (שם כח,טז).

האמת השלמה

בית-המקדש השלישי מתאפיין בקיומו הנצחי. הזוהר (חלק ג, רכא,א) אומר על הפסוק (תהילים קכז,א) "אם ה' לא יבנה בית שווא עמלו בוניו וגו'" – שהבית הראשון והשני היו "בניינא דבר-נש דלית ביה קיומא כלל" (בניין מעשה אדם, שאין בו קיום כלל), ואילו הבית השלישי יהיה "בניינא דקוב"ה" (בניינו של הקב"ה) ויתקיים לעד.

גדולתו של הבית השלישי בכך, שבו יתאחדו הגילויים הנעלים מלמעלה עם ההזדככות וההתעלות מלמטה. מצד אחד, תהיה בו שלמות של ההתגלות מלמעלה, ומצד שני, הוא יבנה אחרי תקופת הזיכוך וההתעלות של הגלות, שבה נתקדש העולם מלמטה ונעשה מוכשר לקבל את ההתגלות האלוקית שבאה מלמעלה. לכן יעמוד לנצח-נצחים.

הבית השלישי מייצג אמת שלמה, ולכן היא תקרין גם על אומות-העולם. הגמרא (יומא כא,ב) קושרת את הדברים עם הפסוק בישעיה (ב,ג): "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר-ה', אל בית אלוקי יעקב". הדגש הוא על "בית אלוקי יעקב" – שמציין את האמת השלמה, וזו מגיעה גם אל אומות-העולם.

אינאם כך יקרה, ירווח לו ולנו כאחד. ולכן, למענו ולטובתו, גם פרוטה שחוקה אחת לא אתן".

למשמע הדברים התמלא ליבו של רבי נחום צער עמוק. זמן ממושך התעטף בשתיקה, בורר את המילים שימצאו מסילות לליבו האטום של העשיר.

ניחא. לו ביקש תרומה לבת-טובים שהגיעה לפרקה ואין לה במה להינשא, החרשת. אך לעזור לעלוב-נפש זה, שהוא קל-שבקלים, שיכור עד אבדן הכרה, אשר במו-ידייו הביא על עצמו את צרתו?! יישאר השיכור במקום שהוא נמצא בו עד שילמד לקח. אם

"הסכת ושמע את שלמדתי זה לא-כבר בגמרא", פתח רבי נחום ואמר. "ימים אלו הם, כידוע לך, ימי 'בין המצרים', שבהם אנו מבכים את בית-תפארתנו שחרב ועלה באש".

החל רבי נחום לספר את המעשה המובא במסכת גיטין על קמצא ובר-קמצא. בשפה עשירה וצוירת תיאר את הסעודה שערך אותו עשיר, שביקש להזמין אליה את אוהבו קמצא, ובטעות הזמין השליח את שונאו, בר-קמצא. האיש בא בטעות לסעודה וגורש ממנה בחרפה לעיני כולם.

מתיאור הסעודה עצמה עבר הצדיק להמשך השתלשלות המאורע, בהציגו אותו כמשל ובשלב בתוכו את הנמשל:

"אמר בר-קמצא: 'מכיוון שתלמיד-י-חכמים, שישבו בסעודה, שתקו, סימן שדעתם נוחה מן המעשה; אלך ואוכל קורצא בי מלאכ – אשפוך את מר-ליבי לפני מלכו של עולם, הוא הקב"ה'.

"אמר לקיסר, לקב"ה: 'מרדו בך יהודאי'.

"אמר לו הקב"ה: 'ומי יוכיח דבר זה?' "אמר לו: 'מכיוון שהעני נקרא קרבן (בזוהר הקדוש), שלח להם קרבן (כלומר, עני), וראה אם יקרבוהו, אם יקבלוהו בסבר פנים יפות, אם לאו'.

"והנה רואות עינינו כי כשמוגיע העני לבית העשיר, מיד מטיל האחרון מום בראשו. יש אומרים כי המום הוא בניב-שפתיים – העשיר משחית פיו ולשונו וטוען כי העני הוא 'עלוב נפש וקל-שבקלים'. ויש אומרים כי המום הוא בדוקין שבעין – שיכור שנתן עיניו בטיפה המרה..."

עצר רבי נחום לרגע ומיד המשך: "מניסיונו המר כבר למדנו, כי הנתנהגות כזו הביאה חורבן על עמנו וכליתה את בית-מקדשנו".

הביט רבי נחום לתוך עיני העשיר והוסיף: "אתה איש עשיר ודשן – בידך היכולת לבחור בין השניים. יכול אתה להיות שותף למצווה גדולה וחשובה זו של פדיון-שבויים. לעומת זה, בידך לקלקל חס-שולום ולדבוק בקשיות ליבך, ואז להעמיד בסכנת חורבן וכיליון את כל 'מקדשך', מקדש הכסף והזהב שטיפחת כל ימין. בחר בין האפשרויות..."

למשמע דברים נוקבים אלה הפשיר ליבו של העשיר ונפתחה גם ידו הקמוצה. הוציא מלוא חופניים מסבעות ומסרם לידי הצדיק. בצאתו מבית העשיר מנה רבי נחום מצ'רנוביל את המטבעות שבידו והנה הסכום תואם להפליא את שדרש הפריץ. בלי לאבד רגע רץ לאחוזת הפריץ, פרע את החוב והוציא את היהודי המסכן מאפלה לאורה.

חורבן הקבר, גלות הישיבה

הקבר, בשל מידע מודיעיני על התפשטות צפויה של התפרעויות הערבים בהר-הבית לכל השטחים. למחרת נורה החייל הדרוזי מידחת יוסוף ודימס למוות שעות בלא שחולץ מהקבר. המהומות במקום נמשכו. שבעה ימים לאחר מכן, בליל שבת פרשת האזינו, החליטה הממשלה על פינוי חד-צדדי של צה"ל מהקבר.

בציפייה לשיבה

הידיעה הגיעה ליישוב הסמוך, יצהר, בשבת בבוקר. הרב **הילל ליברמן**, מעמודי התווך של הישיבה, לא יכול לשאת את הבשורה. בלי לומר מילה לאיש יצא לעבר קבר יוסף, עטוף בטליתו. למחרת, שעה קלה לפני 'ל נדר', נתגלתה גופתו המנוקבת במערה בכניסה לשכם. הרב ליברמן הי"ד נקבר בבית-הקברות הטרי ביצהר שהוקם רק שנתיים קודם-לכן.

שוב חולל ונהרס קבר יוסף. הישיבה שגלתה ליצהר טרם שבה לביתה. זאת גם לאחר מבצע 'חומת-מגן' שבמהלכו חזר צה"ל לשלוט בשכם. כעת צה"ל חולש על העיר מבחוץ ונכנס לתוכה רק "במידת הצורך". אנשי ישיבת קבר יוסף תובעים בתוקף מממשלת ישראל, למנוע מצב של 'צחצח וגם ירשת' ולהחזיר את קול התורה ואת האחיה היהודית לקברו של יוסף הצדיק.

למעלה: התפילה בערב ראש-חודש תמוז. למטה: ההרס

החלטת הפינוי

בתשרי תשנ"ז, עם פרוץ 'אירועי המנרה', התפתחו קרבות עזים סביב הקבר, ובמהלכם נהרגו שישה חיילי צה"ל. הערבים ניצלו את המהומה כדי לפרוץ לקבר, לשרוף את תכולתו ולנתץ כל אבן וכל חפץ שנקרו בדרכם. כשוך המהומות שוקם הקבר והישיבה חזרה למקומה, מוגנת בידי כוח מצומצם של שנים-עשר חיילי צה"ל, מוקפים ים של עוינות ורובים.

בערב ראש-השנה תשס"א פונו תלמידי הישיבה מן

בערב ראש-חודש תמוז, יום פטירת יוסף הצדיק, קיבלו תלמידי ישיבת 'עוד יוסף חי' ביצהר מסר מצה"ל, כי ייתכן שתותר להם גיחה קצרה לקבר יוסף בשכם. הם התבקשו לשמור על כך בסודיות מלאה, כדי שהערבים לא יפתחו במהומות וישבשו את התכנית.

בלילה, בחסות החשכה, מלווים כוחות משוריינים של צה"ל, הגיעו אל הקבר כמאה וחמישים תלמידי הישיבה ומקורביהם. "ההתרגשות הייתה עצומה", מספר יהודה ליבמן, מנהל הישיבה, המתגורר ביצהר. "אנשים שמחו ובכו גם יחד. שמחו לשוב אל המקום שהם קשורים אליו כל-כך, ובכו על ההרס והחורבן שזרעו הערבים במקום".

החלטה לפתח

סיפורו של קבר יוסף ותלאותיו, בשנים האחרונות, הוא כעין מזעור של סיפור עם-ישראל בארץ-ישראל כולה. יש בו פריחה וגירוש, ביזה וחילול, שיבה ונטישה, ובעיקר — כמיהה. זה קיצור תולדות המקום: בשנת תשמ"ב הגיעה לשכם קבוצת צעירים בעלי חזון, כדי להקים ישיבה על קברו של יוסף. בראשית תשמ"ג נתקבלה החלטה ממשלתית (ראש-הממשלה בגין ושר הביטחון שרון) לפתח את מתחם הקבר, ולהעבירו לניהול המועצה הדתית שומרון.

לאחר אחת-עשרה שנות התפתחות לישיבה — עם כשישים תלמידים ועשרות משפחות מן הסביבה, שראו במקום ציר-חיים מרכזי — באו הסכמי אוסלו. אמנם ממשלת רבין לא מצאה עוז לפנות את הישיבה, אך ניהולה בשטח שבשליטת הפלסטינים ותחת כוונות רוביהם, נעשה סבוך ומסוכן.

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

קניות בין המצרים

שאלה: האם מותר ללבוש בגד חדש בימי 'בין המצרים'?

תשובה: מנהג עתיק להימנע מאכילת פרי חדש בין המצרים (ונכון להימנע מכך עד חצות יום עשרה באב), כדי שלא לומר "שהחיינו... לזמן הזה" ויש אומרים — משום אבלות].

כיוון שכן, אין ללבוש בגד חדש בימים אלו, כדי שלא לברך עליו 'שהחיינו' (מכיוון שנהוג לברך רק בלבישה). ויש סבורים שהאיסור הוא רק על בגד חשוב (כגון חליפה), אף למי שנהגים בפועל שלא לברך עליו 'שהחיינו'. ובמקום צורך, כגון לחתן וכלה שחתונתם נערכת מיד אחרי תשעה באב, יש להקל. וכן מותר לקנות בגדים חשובים במחיר הזדמנות.

מראש-חודש אב ואילך אין ללבוש, לכל הדעות, בגד חדש גם בשבת. בימים אלו נאסר כל "משא-ומתן של שמחה",

ולכן אסור לקנות כל בגד חדש, אם יש לו בגד אחר במקומו, ואפילו כדי ללבושו אחר תשעה באב. נעלי תשעה באב יש לקנות פשוטות דווקא. בגדים שהוצעו במחיר הזדמנות מיוחד, מותר לקנותם, ובפרט לצורך חתן וכלה.

מקורות: סי' חסידים סי' תתמ. שו"ע או"ח סי' תקנא סי' ז' וסי' ז', מ"א, ט"ז וא"ר, הנרי"א, משנ"ב, ערוה"ש וכה"ח שם. ינסעי גבריאל — בין המצרים פרקים: ז,לא,לב, וש"נ. שו"ת יחוה דעת ח"א סי' לו. ספר המנהגים-חבי"ד עמ' 46. אנציקלופדיה תלמודית, ערך 'בין המצרים' כרך ג עמ' קיז.

תיקון טעות: לענין אחוזי ערלה (גיליון 862): (א) בלימוד, צבר, קרמבולה ותאנה יש יותר מחצי אחוז ערלה. (ב) ממשרדו של הגר"מ לנדא שליט"א מוסרים, שהרב לא התיר לצרכנים כלל לקנות מהשוק (או מהכשר אחר) בכל מצב שהוא. (ג) גם למקילים במצב הקיים, ברור שמי שיכול להשיג בהכשר מהודר — לא יקנה מהכשר רגיל, ומי שיכול להשיג בהכשר רגיל — לא יקנה מהשוק.

המקום יודאיקה שלך
 לתשמישי-קדושה ומוצרי יהדות
 משלוחים לכל רחבי הארץ והעולם
 תפילין * מזוזות * ספרי-קודש * כלי כסף * קלטות וידאו חינוכיות ותקליטורי מחשב * משחקים חינוכיים
 הזמנות טלפוניות מתקבלות בין השעות 10:00-18:00 ונשלחות באותו יום
טל' 03-9606120

"שולחן שבת" עושה לכם שבת אחרת

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המבחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): "יודאיקה", 03-9606120

